

Udvendig kalksæbe-behandling og kalksæbe-farve

af Søren Vadstrup
oktober 2020

(FORELØBIG UDGAVE)

Kalksæbe-behandling kan benyttes til 'ludbehandling' af nye eller eksisterende trægulve, som beskrevet i mit 'Informationsblad' her på sitet om 'Trægulve'. Jeg har efterhånden behandlet adskillige gulve med denne metode, hvor resultatet er blevet yderst smukt og holdbart.

Efter et besøg fra nogle japanske forskere fra Kyoto i marts 2019, der bl.a. arbejder med overfladebehandling af de berømte Shinta templer i Kyoto, som brændes af og nybygges hvert 20. år, lærte jeg om en japansk 'kalksæbe-behandling af træ, kaldt 'ARAI', der benyttes udendørs og bl.a. kan holde algevækst nede. Se: <https://www.bevardithus.dk/saebeskering-af-trae/>.

Jeg har herefter afprøvet 'min' blanding, som var den japanerne var rejst til Danmark for at lære om, idet deres egen opskrift var forsvundet eller forvansket, flere gange udendørs – med ret gode resultater, efter den krote erfaringstid taget i brtragtning.

Og da jeg i sommeren 2020 var med til at bygge en 'fiskehytte' af træ ved Gram å, sammen med 22 arkitekt-studerende og med træ fra firmaet Dinesen – se: <https://www.bevardithus.dk/kadk-sommerskole-2020-hos-dinesen-i-jels/> - fik jeg lyst til at eksperimentere med at farve denne udvendige, hvide, overfladebehandling med oxidsort pigment, hvorved den bliver grå. Tiden vil vise, hvordan dette virker og holder.

Udvendig kalksæbe-behandling på træ eller teglsten

3 liter kogende vand

1 pose sæbespånér (i Sønderjylland benævnt 'Knofedt' på posen)

1 liter læsket kalk / luftkalk (vådlæsket kulekalks-dej)

Når blandingen begynder og under selve arbejder, skal man iføres sig gummihandsker og beskyttelsesbriller.

Blanding af kalk-sæbe-blanding

Sæbespånér og varmt vand piskes godt, så alle 'sæbespånérne' er opløst, og massen får en grødagtig substans. Heri blandes den læskede kalk. Blandingen piskes evt. med et røreværk for at blive blandet godt sammen.

Der kan tilføres mere vand, til konsistensen er som tykmælk

Behandling af udvendige terrasseflader af træ eller gule mursten med kalk-sæbe-behandling

Forinden behandlingen af terrassen skal denne fejes og støvsuges godt for alt snavs mm. Dernæst vaskes og vædes overfladen med alm. rent vand med en godt våd gulvklud. Hvis/når vandet bliver 'gråt' skal det skiftes til rent vand. Man må ikke 'væde' træet med snavset, gråt vand.

Umiddelbart herefter påføres kalksæbeblandingen med en kalkkost eller lignende, der dels gnides godt ned/ind i overfladen, dels efterlader et tyndt lag oven på brædderne eller teglfladen.

Denne blanding skal nu hærde helt hvidt op overalt på overfladen. Rent kemisk sker der det at den læskede kalk hærder til kridtsten ved hjælp af luftens kuldioxid.

Ny blander man en spand sæbevand med sæbespånér i alm. varmt vand – som en god 'fed' blanding (mærk med fingrene). Med en gulvklud vasker man det hvide lag på overfladen af – hvilket godt kan kræve nogle kræfter. Man bør skifte sæbevandet 1-2 gange undervejs, når det bliver for mættet med kridt/kalk. Man lader nu overfladen tørre helt op, og herefter vaskes den endnu en gang med sæbespånér i varmt vand. Så er behandlingen færdig.

Bordplade på et havebord, behandlet med kalksæbe-behandling. Læg mærke til hvordan vanddråber perler af på overfladen – i noget tid, før de suger ind.

Udvendig kalksæbe-farve

Den ovennævnte blanding af sæbespån i varmt vand, blandet med læsket kalk, der efterfølgende afvaskes med sæbevand med sæbespån, kan også bruges til udvendig overfladebehandling af træ – fortrins ru træ, hvor man lader den hvide overflade stå, f.eks. på en lodret vægflade eller bagsiden af en port m.v.

Derudover eksperimenterede vi i sommeren 2000 med at farve denne kalksæbe-behandling med kalkægte pigmenter. Det skete med sodsort/oxidsort pigment på 'GramÅ-Hytten' i Sønderjylland. Se fotos.

Man kan også benytte andre pigmenter end sort, f.eks. rødt, dodenkopf, gult, grønt. Pigmentet opløses i vand til en tyk 'pigmentpasta', der skal stå nogle timer. Der skal ca. ½ kg pigment i den ovennævnte blanding på ca. 3 liter, afhængig af pigmentet.

I første omgang blander man ¾ af pigmentpastaen i ¾ af kalksæbe-blandingen og pisker godt rundt, så pigmenterne er fuldstændigt opblandede og farven helt ensartet. Man må aldrig blande pigmenterne i tør form/pulverform direkte i kalksæbe-blandingen. Der udføres et prøveopstrøg på samme bund som den, man skal male på. Opstrøget vurderes i forhold til afsmitning, dækevne osv. Hvis den optørrede farve smitter af, skal man blande mere kalksæbe i og hvis den ikke dækker, skal der mere pigmentpasta i. Der udføres et nyt prøveopstrøg, der vurderes i helt optørret tilstand osv., til malingen og farven er tilfredsstillende.

Når man maler skal man gnide blandingen omhyggeligt ind i bunden af træet med stor kraft med penslen – en bred anstryger eller rørpensel med svinebørster, ikke nylonbørster, da indholdet af læsket kalk hærder til kridtsten – gerne så dybt inde i træet som muligt.

GramÅ-Hytten under den udvendige maling med grå kalksæbe-farve